ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Між низше поданими книжка ми находить ся кілька книжок найновійшого виданя, яких ви ще ніколи в своїм житю не читали, а які своїм змістом є незвичайно цікаві і поучаючі. Ці найновійші книжки зазначені в сім оголошеню ВЕЛИКИМИ БУКВАМИ.

Історія України Руси (М. Грушевського)	3.50
Розбійник Кармелюк (6 томів)	2.40
Укр.-англ. словар	$2.00
Словар чужих слів — числить поверх 12.000 слів	2.00
Підручник англ. мови	1.50
Кишеньковий словарець укр.-англ. і англ.-укр.	1.50
Школа на скрипку	1.50
Камінна душа	1.50
Еволюція в образках	1.25
40.000 миль під водою	1.00
СОНЯШНИЙ ПРОМІНЬ	.80
ГЕОГРАФІЯ	.80
Грішники (роман-хроніка)	.80
Як писати листи по укр. і англ.	.75
В неділю рано зіле копала	.75
Папа чи Христос	.65
Ветеринар, або як лічити домашні зьвірята	.60
Лис Микита	.50
ЖИТЕ ІС. ХРИСТА (нап. Іван Франко)	.50
Пригоди шляхтича Чваньківського	.50
Доля України	.50
Домашний лікар	.50
Гіпнотизм і сугестія (2 т.)	.50
Князь і жебрак	.50
Страшні тайни монастирських мурів	.50
На стрічу сонцю золотому	.50
Царська Росія і укр. справа	.50
Захар Беркут (Франко)	.50
Подорож до місяця	.40
Укр. Граматика	.40
Укр. сьпіваник	.40
Вступ до метафізики в оправі	.40
Варвара Убрик	.40
РОЗВИ ПОГЛЯДІВ НА ВСЕЛЕННУ	.40
Історія України-Руси	.40
Стилістика, поетика і реторика	.40
Унія з Римом	.40
Цар Голод (про економію)	.35
Тарас Бульба (М. Гоголя)	.35
При стрілецькій ватрі	.35
Бог в революції	.35
Під прапором свободи	.30
Збірка творів вел. людий	.30
Про полові справи	.30
Підручник укр. нім.	.30
Діявольська справа	.25
Де любов там Бог	.25
Коротка історія церкви	.25
Гумор і сатира	.25
Вільна Україна (М. Грушевський)	.25
Початки релігії	.25
Сила і краса	.25
Укр. Буквар	.25
Січовий сьпіваник	.25
Русалка	.25
часів на Україні)	.20
Гетьман Мазепа	.15
Русини а Москалі	.15
Як жив укр. народ	.15
Жителі Марса	.10
Дві могилі	.10
Галицькі анекдоти	.10
На филях любови	.10
Любов (Лев Толстой)	.10
Експропріяція (опов. з рев.)	
Мужицька доля	.10
Галицькі погроми	.10
Лубенський монастир	.10

До замовленя на $10.00 додаємо книжок вартости ОДНОГО ДОЛЯРА ДАРОМ.

Почту оплачуємо самі.

Замовленя висилайте на добре звісну вам адресу:

SKLAD KNYZOK
P. O. Box 3592 Stn. B.
WINNIPEG, MAN.

Говорить грецька пословиця: "Лучше було би цілий тиждень не їсти, як цілий тиждень не мати книжки в руках." Такої то ідеї були давні Греки. Адже не диво, що нинішний сьвіт взорує ся на культурі старинних Греків. Сей народ остане ся на завсігди в памяти цивілізованого сьвіта, будучі поколїня будуть подивляти старинну грецьку культуру і спомин про них не згине по віки.

Ось такі то були давні Греки. А як ми?...

—o—

ПОСЛІДНИЙ АКТ УКРАЇНСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ.

—o—o—

Послідні вісти з Парижа доносять, що Мирова Конференція не признала висланих Петлюрою делеґатів за делеґатів України, ані не признала України як самостійної держави. Сей факт як найліпше сьвідчить про те, до чого доводить політика людий, котрі не опирають ся на силах широких мас власного працюючого народа, а лише на силах чужих держав. Шукане помочи в чужих і віра, що сильна в дану хвилю держава може вибавити "поневолений нарід" з ярма гнобителя, все кінчить ся траґедією для того, хто тої помочі в сильнійшого від себе шукає. Се повинні памятати ті всі, що завсігди простягають руки в ту сторону, де бачуть силу, а не бачуть власного працюючого народа, а навіть йдуть проти нього. Се повинні памятати ті всі, що все провадили рабську політику прошеня, благаня, обіцюваня, приріканя, дякуваня, чолобитні і т. д.

Сей випадок в Парижі не є першим в історії українського політичного житя. Се лише один найсьвіжійший факт з многих, які мали місце в послідних кількох роках.

Українські робітники та фармері повинні раз на все запамятати, що ніхто нікому нічого добровільно не дасть, а все треба собі самому виборотти. Також ніхто нікому ніколи не "поможе", коли не буде бачити в тім своєї особистої користи, а коли і "поможе", то не ради того, що його о поміч просить, а ради власного інтересу. Се відносить ся і до правительств та держав. Коли, отже правительство в давій державі просить о поміч, головно мілітарну, другу державу, то се знак, що воно готове за ту поміч віддати сильнійшому все, що він забажає, лише щоби сей допустив ще й його трохи до жолоба; се також знак, що те правительство не має опертя у власнім народі. Коли-ж просяче помочі правительство не осягне успіху, то се доказ, що сильнійша держава не сподіваєть ся дістати того, чого вона потребує за посередництвом того правительства, а лише має якийсь другий спосіб для переведеня свого наміру в житє і відповідно до того поступає.

З рабської політики прошеня і благаня, особливо славні австрійські Українці. Вони все були чолом перед можними сьвіта сего. Ще підчас революції в 1848 р. австрійські Українці були одинокими з австрійських поневолених народів, що остали вірними Австрії. У відплату за те вони дістали назву "Тирольців Сходу" і опинили ся в польськім шляхотсько-бюрократичнім ярмі. Найблизші сусіди Українців, Поляки і Мадяри були одними з найактивнійших підчас тодішної революції і за се потім не то, що національно не були поневолені, але й самі національно поневолювали других; Українці-ж навпаки — були Австрії вірні, а потім попали в чуже ярмо.

Але се давна історія. Послідні роки минувшого десятиліття і всі роки сего десятиліття є яй найліпшим образком тої рабської політики. Послідні роки минувшого десятиліття є початком того періоду в житю галицьких Українців, коли вони почали відгравати в політичнім житю Австрії виднійшу ролю, здобувши через австрійську виборчу реформу поважну репрезентацію в австрійськім парляменті. Те заступництво не зменшило ся до розпаду Австрії. І хоч політика укр. послів в австр. парляменті на зверх була опозиційною, на ділі-ж вона була правительственною. Укр. посли вдоволяли ся обіцянками правительства і голосували за рекрутом і буджетом, чого австрійське правительство що року ждало від парляменту.

Підчас минувшої війни галицькі і буковинські Українці а зглядно їхні провідники, душею й тілом стали по стороні Австрії. Всі укр. політичні партії, включаючи й соціял - демократів, заявили, що лише під австрійським прапором вони зможуть визволити Україну. Українські селяни і робітники, забрані примусом до армії били ся за Австрію, а ті, що не пішли примусово до війська, вступили добровільно до Січових Стрільців і пішли також воювати по стороні Австрії. Вони уважали, що помагають визволятів Україну, а на ділі проливали кров за втримане при житю неприродного спорохнавілого дупла, яким була австро-угорська держава. "Народні провідники" посилали чолобитні цісарям та командантам австро-німецьких армій і уважали, що сим також спричиняють ся до визволу України. Чим та вся раболїпна комедія скінчила ся, ми бачили недавно на власні очи.

Українці, що входили в склад бувшої російської імперії, не мали за собою такої сумної слави як австрійські Українці, однак в послідних двох роках вони оказались не ліпшими від сих послідних. Завдяки загальнорусійській революції Українці опинили ся панами у власній хаті, однак через шовіністичну політику соціял - патріотів, котрі по революції прийшли на Україні до власти, вони стали рабами німецьких імперіялістів. Соціял - патріоти побратали ся з кайзером і запросили німецькі армії заводити на Україні "порядок". Наслідок був той, що прийшовши "приятелі" скоро справили ся з тими, що їх закликали і почали газдувати так, як вимагали їхні інтереси. Пановане Німців на Україні буде найчорнійшою сторінкою в історії українського працюючого люду. Політика братаня ся з чужими але можними сьвіта сего закінчила ся тоді найтраґічнійше.

Український працюючий нарід увільнив ся з кіґтів німецького імперіялізму і сатрапа Скоропадського завдяки німецькій революції. Не будь її, то український селянин і робітник були би дальше стогнали в кайзерівсько - гетьманськім ярмі і жадні "Союзи" ані "генерали" не були би їх з того ярма визволили.

Петлюра і йому подібні були одними з тих, що самі Німців на Україну закликали; коли-ж в Німеччині вибухла революція і частина німецької армії на Україні пішла до дому, а частина попродала оруже і лишилась на Україні, не сповняючи вже більше ролі жандарма і ката, тоді з'явив ся "герой" Петлюра і "освободив" Україну від Німців і Скоропадщини.

Петлюра став на чолі нового укр. буржуазного правительства, Директорії, котре було ліберальнійшим від прав. Скоропадського, однак консервативнійшим від першого укр. правительства, Ґенерального Секретаріяту. До Петлюрівців увійшли ті елементи, що були в У. Ц. Раді і ті, що занимали державні становиска за Скоропадського. Попікци ся на німецькій "приязни", а головно через те, що Німеччина з підписанем перемиря і довершенем державного перевороту не зможна вже більше нікому послужити за жандарма, Петлюра з своїм правительством мусіли оглянути ся за помічю в иншім місци. Оглядати ся за чужою помічю Петлюра мусів по просто тому, що його політика не опирала ся на масах укр. працюючого народа, а йшла проти нього. Одинокими, що могли оказати мілітарну чи економічну поміч котрійсь з слабших чи нових держав були аліянти. Туди й подав ся Петлюра.

Коли по підписаню перемиря Французи заїхали через Чорне Море на Україну, вони оказали Петлюрі часову поміч. Та бачучи, що Петлюрі тяжко втримати ся при власти хоч би і при їх помочи, вони почали привязувати більше значіня до протибольшевицьких операцій Денікіна і почали йому оказувати поміч, а Петлюру полишили на власні сили. Петлюра вів переговори з французькою командою, обіцював Французам значні концесії, годив ся сплатити частину довгу, затягненого царськими правительствами, вислав делеґацію до Парижа, котра просила в міродатних кругах о допущене її на Мирову Конференцію, та о поміч в воєнних матеріялах і других річах, годила ся поділити ся з Французами "хлібом - сілю" на Україні, лякала західну Европу большевизмом, однак нічого з того не вийшло. Головно через спротив Франції делеґація Петлюри не добила ся нічого в Парижі. Східну Галичину віддано під "опіку" Польщі, угорську Україну прилучено до Чехо-Словакії, долі Буковини ще не рішено, але більше чим певно, що вона припаде Румунії, а головну і найбільшу часть України, що перше входила в склад Росії, не признано осібною державою ані на віть не трактовано як таку, що вона істнує.

Укр. ґазети в Канаді і самі делеґати в Парижі приписують вину за таке повне знехтоване української справи на Мировій Конференції Полякам, котрі мали обдурити та отуманити Мирову Конференцію що до українського питаня. Та пояснюване справи в сей спосіб виглядає цілковито літочим і обчисленим на несьвідомість читачів ґазет, коли візьмемо під увагу, що в Парижі сидять найздібнійші державні мужі всіх аліянтських і їм союзних держав, котрі прецінь знають вже, хто такі Українці. Коли-ж Мирова Конференція рішила українську справу так а не інакше, то не завдяки польському туманови і обдурюваню, але з зовсім инших причин. Про сі причини знають і самі делеґати в Парижі та мовчать, хиба деколи вирветь ся від них слово, що кидає яснійше сьвітло на сю справу.

Недавно в одній з місцевих укр. ґазет була поміщена кореспонденція з Парижа, більше як певно надіслана одним з делеґатів, в котрій було сказано, що правительство Петлюри і делеґація в Парижі не мали за собою морального попертя укр. народу і тому делеґація не віднесла успіху. Знова-ж канадійський делеґат в Парижі писав до місцевої ґазети, що він довідав ся з авторітетних жерел, що Франція тому є проти самостійности України, що французьке правительство є в дуже тісних зносинах з одною найбільшою французькою банковою фірмою, котра позичила царським правительствам поверх 20 міліярдів франків. Ся фірма хоче тепер в якийсь спосіб сі гроші відібрати назад. Злучити сі два донесеня до купи, а будемо мати відповідь на питане, чому найбільше Франція була проти України, і чому під впливом Франції Мирова Конференція віднеслась неприхильно до української справи.

Петлюра не має попертя в широких масах укр. працюючого народа і тим самим не може втримати ся при власти. Велика французька банкова фірма має вложені в Росії грубі міліярди і хоче їх відобрати шей з процентом. Вона є в дуже близьких відносинах до французького правительства. Льоґічний висновок з сього такий, що Франція підтримає на Україні таке правительство, котре зможе втримати ся при власти і заґварантувати французькій банковій фірмі зворот її капіталів і взагалі віддати французьким капіталістам контролю над природними богацтвами України. А що Денікін оказує ся трівкійшим володарем від Петлюри і його пляном є заняти Україну, Франція воліє помагати йому і остаточно його признати, чим признати Петлюру та давати йому поміч. Се вона робить ради своїх економічних інтересів. Така а не інакша причина неприхильного становиска Франції супроти делеґації Петлюри, а під її впливом і Мирової Конференції.

Послідна траґі-комедія з Петлюровою делеґацією в Парижі, се лише один більше доказ, де зайдуть ті, що йдуть проти власного працюючого народа, що спускають ся на чиюсь поміч, а навіть кличуть проти власного робочого народа чужу уоружену силу.

ВЮН.

—o—

Соціял-демократична партія в Данії збільшила ся за послідних 18 місяців о більше як 200 льокалів і 20.000 членів. Тепер є в Данії 800 соціял - демократичних товариств.

В. Умінський — Ф. Королевський.

ЯК ПОВСТАЛА НАША ЗЕМЛЯ І ЯКИЙ БУДЕ ЇЇ КІНЕЦЬ.

—o—o—

(Продовжене).

Але й планета не спить весь той час; вона поволи чим далі стигне та перемінює ся з мраковини в кулю розпаленої маси, котру окружають легенькі гази, що не хотять стати плинними каплями; коли ті гази опісля очистять ся, то достарчають матеріялу до того, що ми нині зовемо повітрем-воздухом. Воздух є конечний до свого діла, щоб задержати на поверхні планети згущену водну пару чи то воду.

Мало-помалу втікає тепло в безмежні простори вселенної, а місяць стигне і стигне, а коли проминули довгі століття, тоді вкрив ся він твердою скорупою, що з кожною хвилиною грубшає, твердіє.

Те саме явище буває і на планеті, тільки в тому ріжниця, що планета більша кілька або кільканадцять раз від свойого товариша, і потім стигне дуже поволі.

Ба ще з планетою не така біда, вона-ж має багато-багато тепла, що задержує його ґазова поволока, а котрої, як знаємо, місяцеви хибує; ся поволока грає ролю кожуха, що наче-б закинутий на тепле тіло.

Коли отже її товариш покрив ся вже грубою, темною скорупою, вона ще жарить ся й висилає своє питоме сьвітло.

Студінь, що розцарювалась серед звіздяних просторів, скорше чи пізнійше відбере сьому ведитневи - планеті, мимо її ґазового кожушка, тільки тепла, що й її вкінци вкриє тверда скорупа.

Зразу ся скорупа ще така слаба, що бурливі рухи розпаленого ядра проривають єї все на иньшій точці; огняна маса випливає на верх, а остигаючи творить перші поклади скал.

Однак сі вибухи стають чим раз рідшими, бо скорупа щораз грубшає-твердне і опираєть ся напорови маси із вогняного планетного ядра.

Все те таке могутнє, величне, що коли-б чоловік був сього сьвідком, так подумав би певно, що недавна ще великанська мраковина розбила ся серед небесних просторів; а що простори дуже великі, так не доглянув би він новітних планет, котрі що йно узріли сей сьвіт. Що найбільше, побачив би, що на тому місці, де передше була розбита мраковина, появила ся тепер дрібненька зьвізда, котрої перше ніяк не було.

Та ми знаємо, що мраковина тільки позірно щезла, щоб дати початок новітному сонцю та кружляючому коло нього роєви планет.

VII.

Як повстала наша планетна система, а в купі з нею земля, що на ній живемо.

Читач сієї казочки знає без сумніву, що довкруги нашого сонця летить стрімголов вісім головних планет, не вчисляючи кілька сотень дрібненьких зьвіздок, що їх можна доглянути тільки крізь телескоп. Сі планети мають коло 30 місяців, а всі ті брили вже сотки-тисячі століть летять по безмежному просторі, ніяк не стикаючись між собою; царює тут поважний лад, одна планета не спиняє другої, инакше лучали-б ся страшні катастрофи.

Матерія, з якої склались сі небесні тіла, була спершу могутньою кулею-мраковиною, що повільно крутилась доквкруги свойого осередка тяжости. Однак ся мраковина була тільки маленькою частинкою мраковини, серед якої гонить наше сонце. Гляньмо тільки оком на вечірнє небо, а побачимо границі сеї мраковини в знаній так кожному "молочній дорозі".

Планети, що належать до нашої "планетної системи" ідуть в оттакому порядкови: спершу йде маленький Вулькан, що його тяжко навіть і доглянути; весь він майже кутаєть ся у розпаленій соняшній атмосфері; опісля до сонця Меркурій найблизший, бо 8,000.000 миль! Він дещо більший навіть від самого сонця; по Меркурі слідує наблизша його сусідка — прегарна зірниця, що являєть ся рано та по заході сонця, а котра зветь ся Венера. Ся планета найбільше зближена величиною до нашої матусі землиці, кружляє в віддаленю 14,000.000 миль від сонця. Земля кружляє сей час за Венерою на 20,000.000 миль від сонця. Ще дальше за землею 30,000.000 миль летить стрімголов планета Марс, що його можна пізнати на зьвіздяному небі по червоно-брунатній красці. Ся планета дещо менша від землі, а дуже, дуже цікава.

Учені зьвіздознавці, що дивились на Марс крізь великі скла (далекогляди), кажуть, що бачуть на тій планеті якісь канали, котрих мусіли будувати дуже мудрі сотворіня. Сі канали, як догадують ся, пороблені на те, щоб сніги що топлять ся там на бігунах Марса, можна було спроваджувати тими каналами до таких місць в урожайних краях, де рік-річно велика посуха. І справді, сі канали поведені точно з півночи ген аж на південь. Майже всі зьвіздознавці догадують ся, що там мусять мешкати люди, зовсім подібні до нас самих, а не один уже думав над тим, яким би то чином можна з ними порозумітись.

Коли земля і Марс зійдуть ся по одній стороні сонця, так тоді до Марса з нашої землі кругло 10,000.000 миль (поспішний потяг заїхав би за 150 літ). Хто знає, чи колись не вигадають люди й таке, щоб один сьвіт міг з другим порозумітись. У Франції є навіть осібний запис — 200.000 корон — призначений для того, хтоб справді винайшов такий спосіб. Може би хто з шановних читачів підняв ся, а на гроші певне він не загнівав би ся.

Марс потребує два наших роки, щоби окружити довкруги сонце, а тамошній рік треває наших два літа.

Поза Марсом жене величезний сьвіт, що називаєть ся Юпітер, а є 1300 разів більший чим наша земля — від сонця віддалений 100,000.000 миль. Щоб доїхати до нього поспішним потягом, так треба на те 1500 літ — щоб потяг гонив день і ніч! Рік там треває 12 наших років, отже кожна пора року, весна, літо, осінь і зима тревають аж по 3 роки. Доба на сьому сьвіті довга тільки 10 годин, так скоро обертаєть ся планета довкруги своєї оси. Єя планета сьвітить ще почасти своїм сьвітлом, се значить, що ще є розпаленою кулею та нема на ній такої скорупи, яка є на нашій земли будь на Марсі, де-б могли жити ростини, зьвірята та люди.

Юпітер — куля надто велика, котра щойно тепер починає заскоруплюватись, а з причини своєї величини є в неї велика притягаюча сила. Наше сонце маленьким здаєть ся звідтіля, та за те має Юпітер аж пять місяців, котрі вічно кружляють довкруги нього. Чудова там має бути ніч, коли всі пять нараз засьвітять — неначе десь в країні нарів...

Ще дальше чим Юпітер, бо 200,000.000 миль від сонця, кружляє могутній та надто цікавий сьвіт, що називаєть ся Сатурн. Його куля є 736 разів більша, чим наша земля, а довкруги його кружляє перстінь. І куля і сей перстінь і все теє крутить ся довкруги сонця в протязі 30 літ. Двайцятьлітній молодець на Сатурні мав би наших аж 600 років, а пятнайцятьлітна панна малаб дещо менше 450 літ! У сеї планети є 8 місяців.

За Сатурном ще два сьвіти кружляють довкруги сонця — Уран, на 400,000.000 миль від нього і Нептун, 600,000.000 миль, то-ж голим оком їх тяжко й доглянути. З Нептуна на сонце мусів би потяг гнати далеко уже не 300 літ, так як би гнав з нашої землі, але трохи більше 9 тисяч років.

А що, як гадаєте, не приємна подорож? Ми гнали-б серед царства зьвізд, а вони-б нас сердечно витали, розпитували-б нас, що чувати в Галичині, які там тепер живуть люди? Вкінци ми вернули би назад на землю, та хто зна, чи пізнали би ми по 9000-літах своє село, свою хатину.

VIII.

Сонце і місяць. Як представимо нашу планетну систему зернами збіжа?

Нема нічого яснійшого над сонце, та заразом нічого для нас більш темного, чим будова нашої земної зьвізди. По части — нічого нам й дивувати ся, бо вона від нас 20,000.000 миль, далеко, а гарматна куля пущена з землі, мусіла-б гнати без перестанку три роки.

Однак не таке ще лихо, як то тільки говорить ся. На основі численних астрономічних дослідів можемо дещо догадати ся про нього.

Вже перед тим-ми бачили, що сонце зродило ся із згущуваня матерії, що перше складала мраковину; воно формувало ся зовсім так само, як прочі планети і їх місяці; тільки по тому й ріжнить ся від них, що ще не здужало остигнути, а тим-то є розпаленою, горіючою масою.

Хиба-ж не було так і з нашою землею? Чейже й вона була колись малим сонцем, доки не вкрила ся темною скорупою.

Кожний признає, що ні по якому законови не можуть істнувати рівночасно два способи, після яких творилиб ся небесні тіла, — один для сонця, другий для планет.

Отже є сонце ніщо иньшого, як велика куля сильно згущеної, а тим самим до високої степені розжареної матерії, — є наче якесь величезне огнище, що горить в безкраїх просторах вселенної. Воно складаєть ся з плинного ядра, що окружене верствою горіючих ґазів, де находять ся майже всі металі та ґази, які тільки знані на нашій землі.

Досліди, що їх роблено при помочи спектафору, с. є. знаряду, після котрого можемо розпізнати, які первинки находять ся на зьвіздах та сонци, — виказали, що ся сонішна ґазова поволока є те саме, що промінь сьвічки будь дерева, що складаєть ся по части з розпалених ґазів, по части з пари всіляких металів, вугля, сірки та пр.

Коли будемо мірити сонішне сьвітло на землі, то обчислимо, що дорівнює воно сьвітлу 15.000 сьвічок; а що сьвітло скоро збільшає свою напругу, то тим на самому сонцю царює осліпляючий блиск, в силі 800,000.000 сьвічок, таке сьвітло, якого ніяке око не в силі було-б перенести.

Однак не всі точки на сонці горять з однаковою силою — де-не-де доглянемо крізь закрашені скла плями всіляких видів. Вони появляють ся, та вскорі гинуть; деякі тревають й по кілька місяців.

Учені зьвіздознавці переконали ся, що отсі плями, то великі вири, що творять ся на ґазовій поверхні сонця, от саме так, як у нашому повітрю творять ся бурі, труби, ураґани.

Коли пригадаємо собі, як повставало сонце, так здавати ся буде нам, наче-б у нього були два роди руху; один — довкруги власної оси, а другий довкруги осередка мраковини, з якої воно й уродило ся.

Та воно так таки й справді є. Сонце, щоб обкрутитись довкруги своєї оси, потребує до сього двайцять кілька днів.

Крім сього летить воно по безкраїм просторі, в північно-східну сторону сьвіта і тягне з собою усі планети.

(Дальше буде).